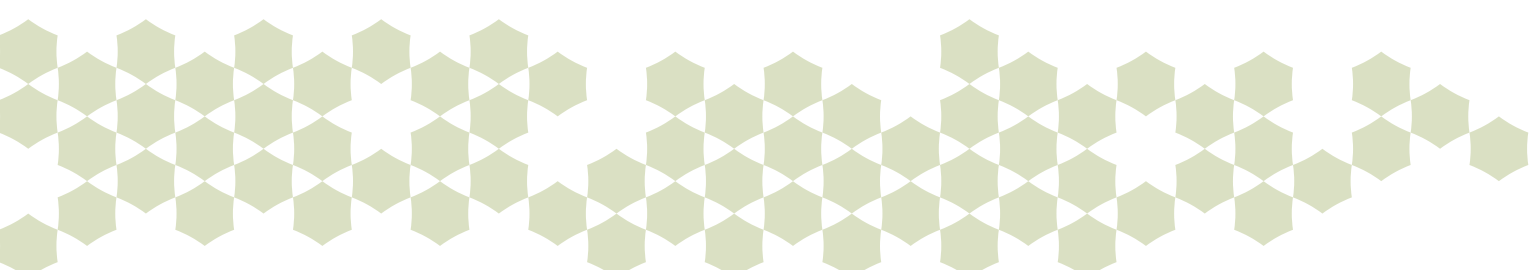

Internationellt perspektiv

Andelen i befolkningen med högskoleutbildning eller annan minst två års eftergymnasial utbildning har ökat kraftigt både i Sverige och i många OECD-länder. Det faktum att kvinnorna länge har varit i majoritet i utbildning motsvarande grundnivå och avancerad nivå har dock lett till stora skillnader i utbildningsnivå mellan kvinnor och män.

Internationella jämförelser

Länder investerar i eftergymnasial utbildning av flera olika anledningar såsom att tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetens, främja ekonomisk tillväxt och bidra till befolkningens personliga utveckling. Ett mått på utfallet av satsningar på eftergymnasial utbildning är befolkningens utbildningsnivå. I detta kapitel studerar vi först utvecklingen av befolkningens utbildningsnivå i OECD-länderna. Därefter följer ett avsnitt där vi följer upp utbildningsmålen i Europa. Sist belyser vi OECD-ländernas ekonomiska satsningar på eftergymnasial utbildning.

I kapitlet använder vi data från internationella källor för att jämföra de svenska utbildningsinsatserna och hur utbildningsnivån har utvecklats i Sverige jämfört med i andra länder. Data till avsnittet har huvudsakligen hämtats från OECD-publikationen *Education at a Glance* (EAG), vars senaste version publicerades hösten 2014, samt från *Education at a Glance Interim Report*, som publicerades i januari 2015. Vi har också hämtat vissa data från Eurostats statistikdatabas.

Befolkningens utbildningsnivå

I många OECD-länder har den eftergymnasiala utbildningen byggts ut under tidigare decennier och utbildningsnivån har höjts successivt. År 2013 hade en tredjedel av den vuxna befolkningen (25–64 år) inom OECD minst två års eftergymnasial utbildning jämfört med 22 procent år 2000. Eftersom utbyggnaden i de flesta fall har skett relativt nyligen är det förhållandevis stora skillnader i utbildningsnivå mellan olika generationer.

I den yngre befolkningen (25–34 år) har 41 procent minst två års eftergymnasial utbildning, medan motsvarande andel för den äldre befolkningen (55–64 år) är 25 procent. Notera att i begreppet *eftergymnasial utbildning* ingår både högskoleutbildning (ISCED 5A/6, se faktaruta) och annan eftergymnasial utbildning som är minst två år, ofta olika yrkesutbildningar (ISCED 5B). I detta kapitel används alltså *eftergymnasial utbildning* som övergripande term för all minst tvåårig eftergymnasial utbildning (ISCED 5/6). Eftersom det är stora skillnader i hur länderna klassar sina utbildningar (se nedan) har vi här valt att inte skilja ut högskoleutbildning från övrig minst tvåårig eftergymnasial utbildning.

INTERNATIONELL KLASSNING AV UTBILDNING OCH UTBILDNINGSNIVÅ

Klassificeringen av utbildningar har sedan mitten av 1970-talet systematiserats genom International Standard Classification of Education (ISCED). Unesco/UIS har nyligen reviderat klassificeringen, men hittills har ingen statistik publicerats enligt den nya ISCED-indelningen (ISCED 2011). Det är således ISCED 97 som är grund för indelningen i denna analys.

I ISCED 97 är utbildning motsvarande grundnivå och avancerad nivå och annan minst tvåårig eftergymnasial utbildning placerad på nivå 5. Nivå 5 är uppdelad i 5A och 5B. Nivå 5A är högre utbildning som är tre år eller längre och kan ligga till grund för forskarutbildning, medan nivå 5B normalt är utbildning på två till tre år och som har en mer praktisk eller yrkesförberedande karaktär. Indelningen av utbildningar mellan 5A och 5B varierar mellan länderna. Utbildning på forskarnivå är placerad på nivå 6.

I Sverige är utbildning på grundnivå och avancerad nivå placerad på nivå 5A, medan vissa kortare högskoleutbildningar och utbildning inom ramen för yrkeshögskolan som är längre än två år klassas som 5B. I detta kapitel benämns nivåerna 5A, 5B och 6 sammantaget *eftergymnasial utbildning*, "tertiary education" på engelska, och den sammanfattande benämningen är ISCED 5/6. Notera att här ingår inte eftergymnasial utbildning som är kortare än två år.

När det gäller uppnådd utbildningsnivå, som vi skriver om i denna analys, motsvaras 5A av minst tre års högskolestudier (inget krav på examen), medan 5B utöver utbildning inom yrkeshögskolan även inkluderar studier på fristående kurser inom högskolan motsvarande 2–3 års studier.

Vid en jämförelse mellan länder måste man tolka uppgifterna försiktigt, bland annat påverkas OECD-genomsnittet av att antalet OECD-länder har ökat och av att inte alla länder lämnar fullständiga uppgifter.

Education at a Glance bygger delvis på andra definitioner än dem som vanligtvis används i Sverige. Därför kan det finnas skillnader jämfört med uppgifter som redovisas i nationella sammanhang.

Sveriges utbildningsnivå ligger över OECD-genomsnittet. I den yngre befolkningen hade 45 procent eftergymnasial utbildning 2013, medan motsvarande andel för den äldre befolkningen är 29 procent. Skillnaden är alltså 16 procentenheter – lika stor som för OECD-genomsnittet. Skillnaden i utbildningsnivå mellan generationerna avspeglar under vilken period den eftergymnasiala utbildningen har byggts ut. Ett extremfall är Sydkorea, där 67 procent av den yngre befolkningen har eftergymnasial utbildning, medan motsvarande andel för den äldre befolkningen är 15 procent. Skillnaden visar att Sydkorea under de senaste decennierna har genomfört en massiv utbyggnad av den eftergymnasiala utbildningen.

Länderna organiserar sina utbildningssystem olika

Länderna organiserar sina utbildningssystem olika och samma typ av utbildning kan i ett land klassas som 5 B (kortare, mer praktiskt inriktad utbildning), men i ett annat land som 5A (högskoleutbildning motsvarande grundnivå och avancerad nivå). Det innebär att högskoleutbildning (ISCED 5A/6) utgör en varierande andel av den totala eftergymnasiala utbildningen (ISCED 5/6). För OECD-länderna i genomsnitt är andelen högskoleutbildning ungefär tre fjärdedelar av den totala eftergymnasiala utbildningen. I Kanada exempelvis utgör högskoleutbildning en betydligt mindre del av den eftergymnasiala utbildningen, drygt hälften, medan i princip all eftergymnasial utbildning i Norge är högskoleutbildning. Ett annat exempel är Tyskland där en stor del av den mer praktiskt inriktade eftergymnasiala utbildningen sker i form av lärlingsutbildning som inte över-

huvudtaget klassas som eftergymnasial utbildning enligt den internationella klassificeringen ("tertiary education") och därför inte ingår i sammanställningarna i detta kapitel.

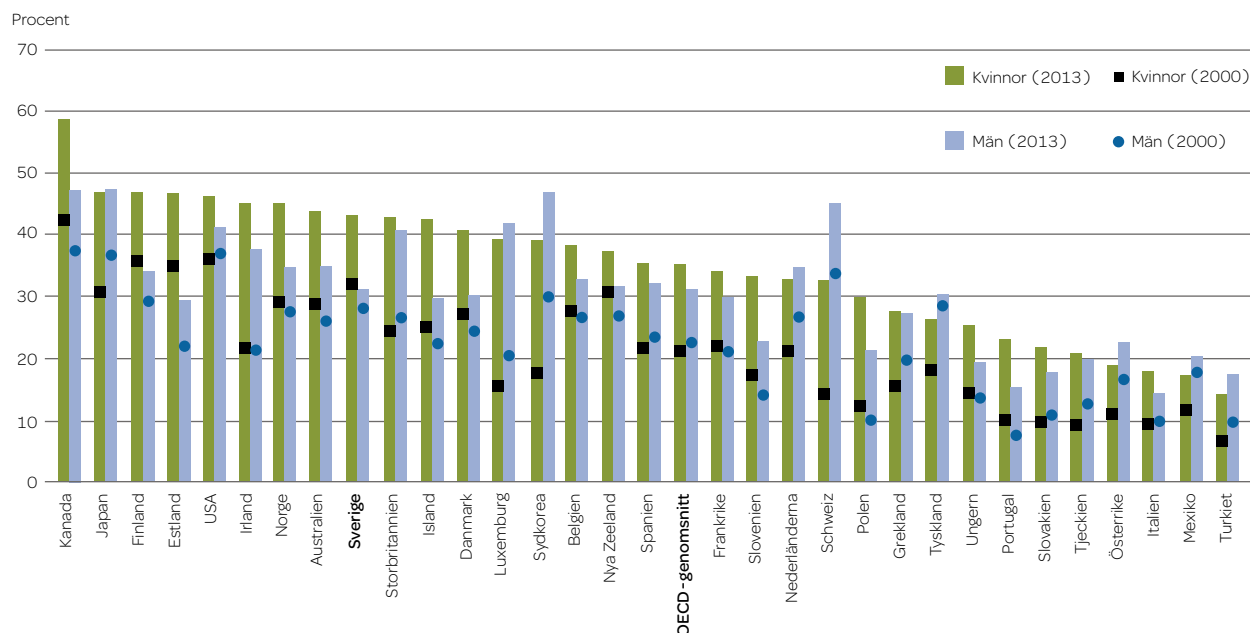
I Sverige utgörs merparten av den eftergymnasiala utbildningen av högskoleutbildning (cirka 80 procent). Det beror på att i stort sett all eftergymnasial utbildning införlivades i högskolan 1977, exempelvis sjuksköterskeutbildning och lärarutbildning. På senare år har bland annat utbildning inom yrkeshögskolan (huvudsakligen ISCED 5B) tillkommit, men sådan utbildning utgör fortfarande en mindre del av den eftergymnasiala utbildningen i Sverige. Att det ändå är så många som nio procent av 25–34-åringarna i Sverige som har kortare eftergymnasial utbildning (ISCED 5B) beror på att här ingår 2–3 års sammanlagda högskolestudier utan examen. Sveriges högskolesystem är öppet och många studerar en tid utan att ha sikte på examen.

Andra länder har genomfört samma typ av reform som Sverige genomförde 1977, men i flera fall senare. Ett exempel är Finland som i slutet av 1990-talet reformerade sitt utbildningssystem så att utbildning till bland annat sjuksköterska och sjökaptan, som tidigare var på så kallad institutnivå (ISCED 5B), blev högskoleutbildning (ISCED 5A). Se bland annat figur 2 i *Befolkningens utbildningsnivå och ekonomiska satsningar inom OECD*, rapport 2015:2, UKÄ.

Kvinnorna numera mer välutbildade än männen i de flesta OECD-länder

Det är också skillnader i utbildningsnivå mellan kvinnor och män. Tidigare hade männen i OECD-genomsnittet högre utbildning än kvinnorna. År 2000 hade 23 procent

Figur 88. Andel kvinnor respektive män i den vuxna befolkningen (25–64 år) med minst två års eftergymnasial utbildning i olika länder 2000 respektive 2013. KÄLLA: A1.4B EAG 2014 (WEBBPUBLICERING).

av männen i den vuxna befolkningen (25–64 år) minst två års eftergymnasial utbildning, medan motsvarande andel för kvinnor var 21 procent. Men kvinnornas utbildningsnivå har höjts snabbare än männens, vilket innebär att kvinnor idag har högre utbildningsnivå än män i majoriteten av OECD-länderna. Bland OECD-länderna hade i genomsnitt 35 procent av kvinnorna i den vuxna befolkningen minst två års eftergymnasial utbildning 2013, medan motsvarande andel för männen var 31 procent.

I Sverige är könsskillnaderna betydligt större – 43 procent av kvinnorna har uppnått denna utbildningsnivå, medan männens utbildningsnivå är i nivå med OECD-genomsnittet, alltså 31 procent har eftergymnasial utbildning. I övriga nordiska länder ser könsskillnaderna i utbildningsnivå ungefär likadana ut. Men i en del länder – exempelvis Sydkorea, Schweiz och Tyskland – har männen i den vuxna befolkningen fortfarande betydligt högre utbildningsnivå än kvinnorna, men skillnaderna minskar.

Andel unga med eftergymnasial utbildning

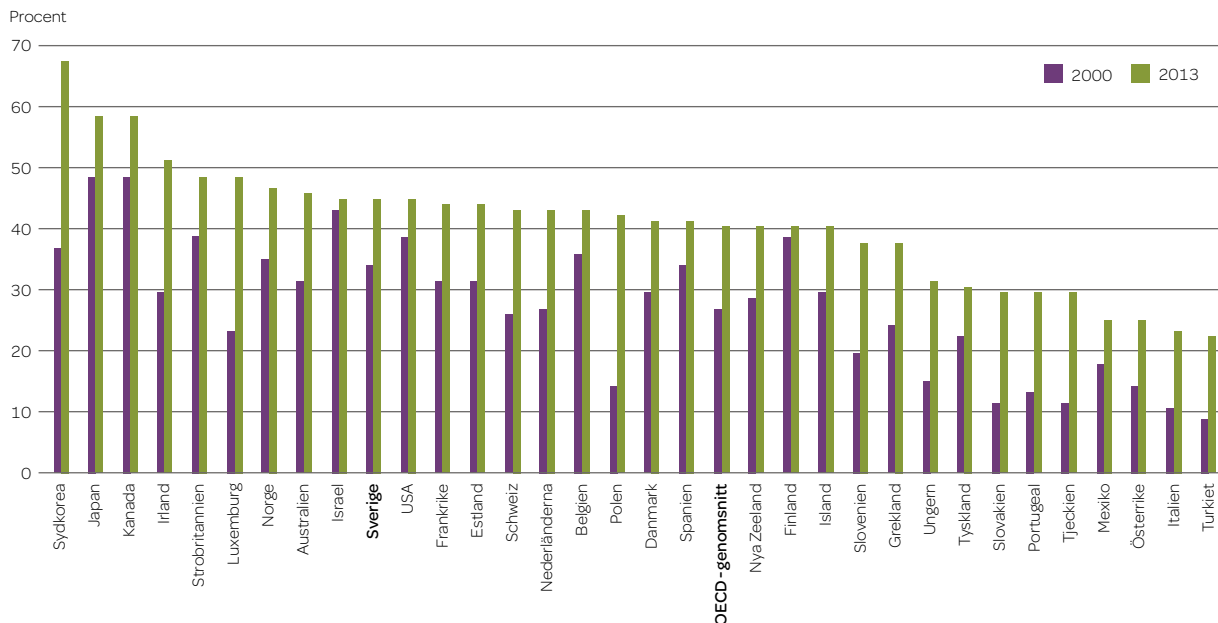
Resultatet av utbyggnaden av den eftergymnasiala utbildningen märks först i de yngre åldrarna. I flera av de länder som tidigare har byggt ut den eftergymnasiala utbildningen har nu utbildningsnivån i den yngre befolkningen stabiliserats. En del länder fortsätter dock utbyggnaden och i andra länder har utbyggnaden av högskolan kommit igång under senare år. Andelen 25–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning har i OECD-länderna i genomsnitt ökat med 15 procentenheter mellan 2000 och 2013, från 26 till 41 procent. Snabbast steg utbildningsnivån i början av perioden, redan 2005 hade en tredjedel av OECD:s yngre befolkning eftergymnasial utbildning.

Många OECD-länder satsade redan tidigare mycket pengar på eftergymnasial utbildning inom högskolan och utbildningsnivån var redan 2000 förhållandevis hög i många länder. Därmed har inte utbildningsnivån höjts särskilt mycket i vissa länder under perioden, i synnerhet inte de senaste åren. Några exempel är de nordiska länderna, USA, Kanada och Belgien. Sydkorea har dock fortsatt att bygga ut den eftergymnasiala utbildningen och det har lett till att landet har högst andel eftergymnasialt utbildade unga inom OECD. På senare år har dock ökningen även i Sydkorea mattats av.

Det finns också länder med en relativt låg utbildningsnivå som på senare tid påtagligt har byggt ut den eftergymnasiala utbildningen, vilket resulterat i förhållandevis kraftiga höjningar av andelen eftergymnasialt utbildade i den yngre befolkningen. Det gäller exempelvis Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Turkiet. Sammantaget innebär det att utbildningsnivån inom OECD förmodligen fortsätter att öka.

I den yngre befolkningen (25–34 år) är könsskillnaderna i utbildningsnivå betydligt större än de vi såg i hela den vuxna befolkningen. Redan 2000 hade de yngre kvinnorna högre utbildningsnivå än männen, men då var skillnaden för OECD-genomsnittet endast tre procentenheter. Då hade 25 procent av männen och 28 procent av kvinnorna i den yngre befolkningen minst två års eftergymnasial utbildning. Nu har gapet i utbildningsnivå mellan könen vidgats till elva procentenheter. År 2013 var motsvarande andelar 35 procent för männen och 46 procent för kvinnorna för OECD-genomsnittet. Kvinnorna höjer alltså sin utbildningsnivå i betydligt snabbare takt än männen. Detta gäller även i hög grad Sverige – här har andelen eftergymnasialt utbildade

Figur 89. Andel i befolkningen i åldrarna 25–34 år med minst två års eftergymnasial utbildning i olika länder år 2000 respektive 2013. Länderna har sorterats efter högst utbildningsnivå 2013. KÄLLA: TABELL A1.4 | EDUCATION AT A GLANCE INTERIM REPORT.

yngre män ökat från 31 till 38 procent mellan 2000 och 2013. För kvinnorna i samma ålder har nivån höjts från 36 till 52 procent.

De uppgifter som redovisas ovan har hämtats från *Education at a Glance Interim Report*, webbpublicering av tabell A1.4.

Utbildningsmål i Europa 2020

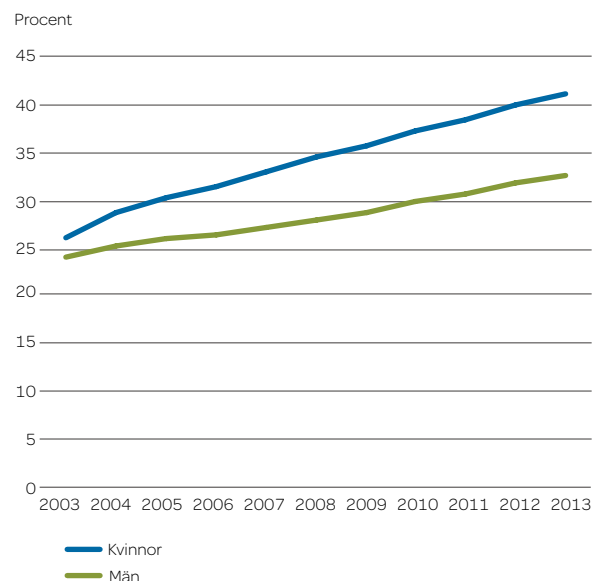
Europa 2020 är Europeiska unionens tioårsstrategi för jobb och tillväxt. Strategin lanserades 2010 och syftet är skapa förutsättningar för en smart, hållbar och inkluderande tillväxt. Inom strategin har EU satt upp fem överordnade mål kring sysselsättning, forskning och utveckling, klimat och energi, utbildning samt minskad fattigdom och social utestängning. Två av målen berör högskolan direkt – det ena är att minst 3 procent av BNP ska investeras i forskning och utveckling, det andra målet strävar till att på olika sätt höja EU:s utbildningsnivå. Ett av de kvantifierade utbildningsmålen är att minst 40 procent av 30–34-åringarna ska ha minst två års eftergymnasial utbildning år 2020.

EU följer upp målen regelbundet och i en av de senaste publikationerna beskrivs måluppfyllelsen på de olika områdena med senast tillgängliga data (*Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy*, Eurostat 2015). År 2013 hade 37 procent av 30–34-åringarna inom EU minst två års eftergymnasial utbildning och Eurostat konstaterar att det är troligt att EU når målet till år 2020, som alltså är 40 procent. Som vi konstaterat tidigare i detta kapitel finns dock stora skillnader i utbildningsnivå mellan könen. Bland kvinnorna har redan 41 procent minst två års eftergymnasial utbildning 2013, medan motsvarande nivå för männen är 33 procent. År 2003 var motsvarande andelar 26 procent för kvinnor och 24 procent för män, men sedan dess har kvinnorna höjt sin utbildningsnivå betydligt snabbare än männen och denna utveckling ser ut att fortsätta.

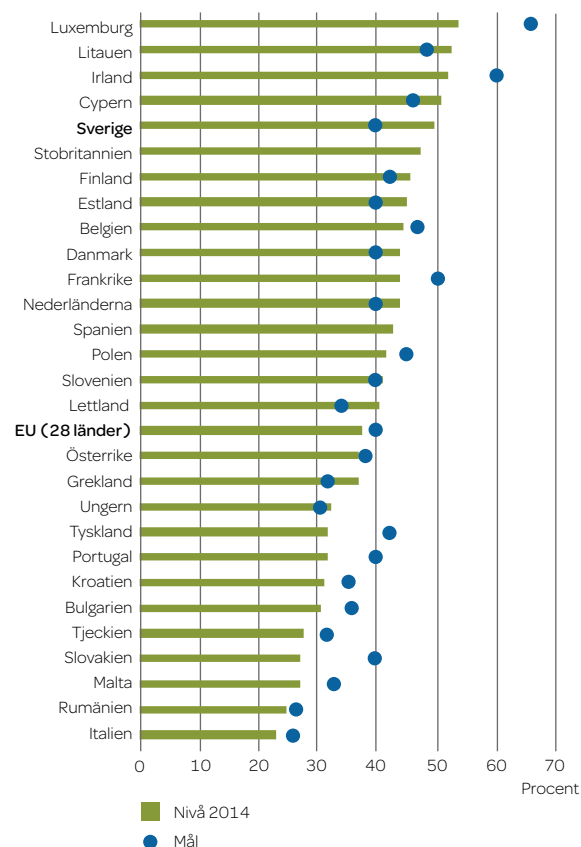
Nationella utbildningsmål

Målen för Europa 2020-strategin gäller för EU sammantaget, men varje EU-land har antagit nationella mål som utgår ifrån respektive lands förutsättningar och hur de kan bidra till att EU:s gemensamma mål nås. Vad gäller målet för eftergymnasialt utbildade sträcker sig de nationella målen från 26 procent i Italien till 66 procent i Luxemburg. Sveriges nationella mål är 40–45 procent och enligt EU:s uppföljning hade Sverige redan 2008 nått sitt mål. Uppföljningen baseras på arbetskraftsundersökningar i respektive land. Enligt Eurostats rapport *Smarter, greener, more inclusive?* är Tysklands och Österrikes nationella mål annorlunda än övriga länders eftersom de inkluderar viss praktiskt orienterad eftergymnasial utbildning som är klassad som ISCED 4.

Figur 90. Andel i befolkningen 30–34 år i EU-länderna med minst två års eftergymnasial utbildning 2003–2013 fördelat på kvinnor och män. KÄLLA: EUROSTAT.

Figur 91. Andel 30–34-åringar med minst tvåårig eftergymnasial utbildning 2013 samt avstånd till respektive lands nationella mål för 2020. Länderna är sorterade i fallande ordning. Några länder, däribland Finland och Sverige, har redan överskridit sina mål. KÄLLA EUROSTAT.

Mål för satsningar på FoU

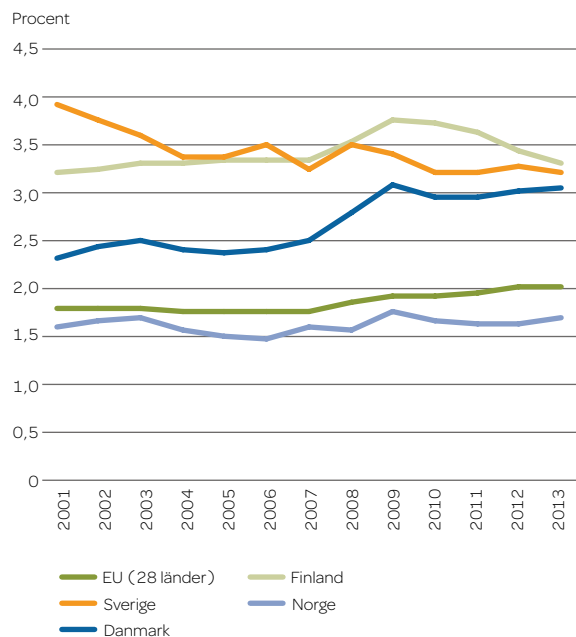
Inom Europa 2020-strategin har EU också satt målet att öka de sammanlagda offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling (FoU) till 3,0 procent av EU:s bruttonationalprodukt (BNP) till 2020. Med tanke på att dagens nivå är 2,02 procent och motsvarande andel i början av 00-talet var 1,8 procent är målet mycket ambitiöst. Den ökning som skett mot slutet av perioden är enligt Eurostats rapport *Smarter, greener and more inclusive?* delvis en effekt av att BNP har minskat mer än FoU-satsningarna 2007–2009. Till viss mån har de offentliga satsningarna kompenserat för minskade privata satsningar. Det är dock fortfarande EU:s företagssektor som står för den absoluta merparten av satsningarna på FoU.

Enligt statistik från Eurostat utförde privata företag knappt 64 procent av EU:s totala FoU år 2013. Högskolesektorn stod för 23 procent och myndighetssektorn för 12 procent. Den privata icke-vinstdrivande sektorn utförde återstående 1 procent. I Sverige bedrivs merparten av den offentligt finansierade forskningen inom högskolan och FoU inom myndighetssektorn är betydligt mindre (4 procent) än för EU-genomsnittet. Högskolesektorn utförde drygt en fjärdedel (27 procent) av Sveriges FoU 2013, medan företagssektorn – precis som för EU-genomsnittet – stod för merparten, omkring två tredjedelar (69 procent). Även i övriga nordiska länder utför universitet och högskolor en betydande del av ländernas FoU (22–32 procent), medan myndighetssektorn är liten i Danmark (2 procent), mer betydande i Finland (9 procent) och än mer i Norge (16 procent). Företagssektorn i Norge utför därmed bara drygt hälften av landets FoU, medan andelarna i Danmark och Finland är mer i nivå med företagssektorns i Sverige.

Ländernas satsningar varierade år 2013 från 0,48 procent i Cypern till 3,32 procent i Finland. Finlands satsningar på FoU ökade som andel av BNP till och med 2009, men har därefter minskat. Sverige satsade 3,21 procent av BNP på FoU år 2013, vilket är något lägre än 2012, men samma nivå som 2010 och 2011. Danmark har en ökande trend av satsningar på FoU och 2013 var andelen 3,05 procent av BNP. Danmark har därmed nått sitt mål som är tre procent. EES-landet Norge har inte fastställt något mål för sina satsningar på FoU och de har varierat omkring 1,7 procent av BNP de senaste åren.

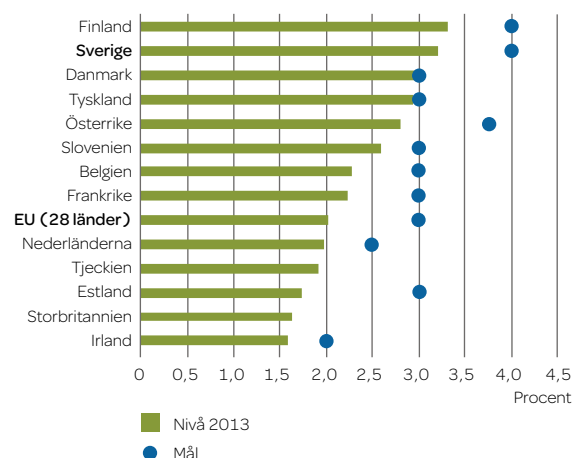
EU-ländernas mål för satsningar på FoU varierar från 0,5 procent av BNP i Cypern till 4 procent i Sverige och Finland. I Eurostats rapport framhålls Sverige tillsammans med Finland som länder med både höga satsningar och ambitiösa nationella mål.

Figur 92. Satsningar på FoU som andel av BNP i Sverige, Danmark, Finland och EES-landet Norge, samt för EU-genomsnittet 2001–2013. Uppgifterna för 2013 är preliminära. KÄLLA: EUROSTAT.

Figur 93. Ländernas satsningar på FoU 2013 mätt som andel av BNP samt respektive lands nationella mål.

Uppgifterna är preliminära. I figuren ingår de länder som 2013 satsade minst 1,5 procent av BNP på FoU samt genomsnittet för EU. Storbritannien har inte satt något nationellt mål, medan Tjeckiens mål som är 1 procent avser endast offentliga satsningar och därför inte ingår i figuren. KÄLLA: EUROSTAT.

Satsningar på eftergymnasial utbildning

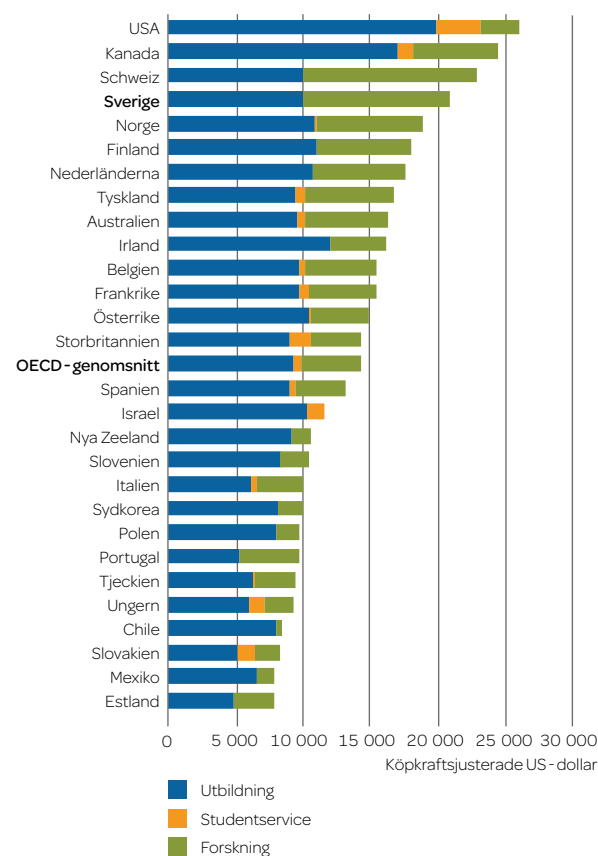
OECD-ländernas ekonomiska satsningar på eftergymnasial utbildning mäts både genom kostnaden per student och som andel av bruttonationalprodukten (BNP). Oavsett mått är det USA och Kanada som satsar allra mest, men även de nordiska länderna tillhör de som satsar mest. Även om utbildningssatsningar som andel av BNP är ett relativt bra mått på investeringar i utbildning är det dock värt att notera att storleken på ländernas BNP i förhållande till befolkningen skiljer sig åt. Exempelvis satsar Estland och Sverige ungefär lika mycket på eftergymnasial utbildning enligt detta mått, men Sveriges BNP per capita är nästan dubbelt så hög som Estlands.

I sammanhanget bör poängteras att kostnaderna för eftergymnasial utbildning också inkluderar kostnaden för den forskning som bedrivs inom högskolan samt, i de flesta fall i mindre utsträckning, kostnader för studenterservice (studentbostäder, matsalar etc.). För de OECD-länder det finns uppgifter för utgörs i genomsnitt två tredjedelar av utbildningskostnader och en tredjedel av kostnader för forskning, mätt som kostnaden per student. I Sverige, liksom i Schweiz, är andelen forskningskostnader ovanligt hög – över hälften av den totala kostnaden per student. Det beror på att merparten av den offentligt finansierade forskningen i Sverige bedrivs inom högskolan. I många andra länder bedrivs – och finansieras – forskning i högre grad utanför högskolan, exempelvis inom fristående forskningsinstitut.

Eftersom merparten av de ekonomiska indikatorerna i *Education at a Glance* baseras på den totala kostnaden, är det viktigt att känna till hur kostnaden fördelas på olika verksamheter i länderna.

År 2011 varierade kostnaden per student för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan från knappt 8 000 köpkraftsjusterade US-dollar i Estland och Mexiko till drygt 26 000 i USA. För OECD-genomsnittet var den totala kostnaden per student 14 000. I Sverige var den totala kostnaden per student nästan 21 000 köpkraftsjusterade US-dollar 2011 och Sverige tillhör därmed de länder som har högst kostnad per student för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. Som framgår i figur 1 består dock den totala kostnaden per student i Sverige till mer än hälften av kostnader för den forskning som bedrivs inom högskolan och ser man till hur mycket som enbart satsas på utbildning blir bilden en annan. I Sverige var kostnaden per student för själva utbildningsdelen knappt 10 000 köpkraftsjusterade US-dollar 2011, vilket kan jämföras med OECD-genomsnittet som var drygt 9 000. Till saken hör att det är ovanligt att den statliga finansieringen är så styrd till antingen utbildning eller forskning som i Sverige (se bland annat *Resurser för utbildning och forskning*, Dnr 14/014, SUHF).

Figur 94. Kostnad per student fördelad på olika verksamheter. Utbildningsanordnarnas kostnader per student för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan 2011 i de länder som det finns uppgifter om, fördelat på olika verksamheter, köpkraftsjusterade US-dollar. Länderna har sorterats i storleksordning efter den totala kostnaden per student. KÄLLA: TABELL B1.2 EAG 2014.

Eftersom utbildningen är avgiftsfri för den absoluta merparten av studenterna i Sverige är det staten som råder över ersättningen (= kostnaden) per student. Förmodligen kommer kostnaden per student att stiga något i Sverige eftersom statens ersättning per student höjdes inom vissa områden såväl 2012 som 2013.

Ländernas satsningar som andel av BNP

År 2011 avsatte OECD-länderna i genomsnitt 1,6 procent av BNP för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan, varav 1,1 procent offentliga medel. Sverige satsade 1,7 procent av BNP, huvudsakligen offentliga medel. De privata medlen (knappt 0,2 procent av Sveriges BNP) avser främst bidrag för den forskning som bedrivs inom högskolan.

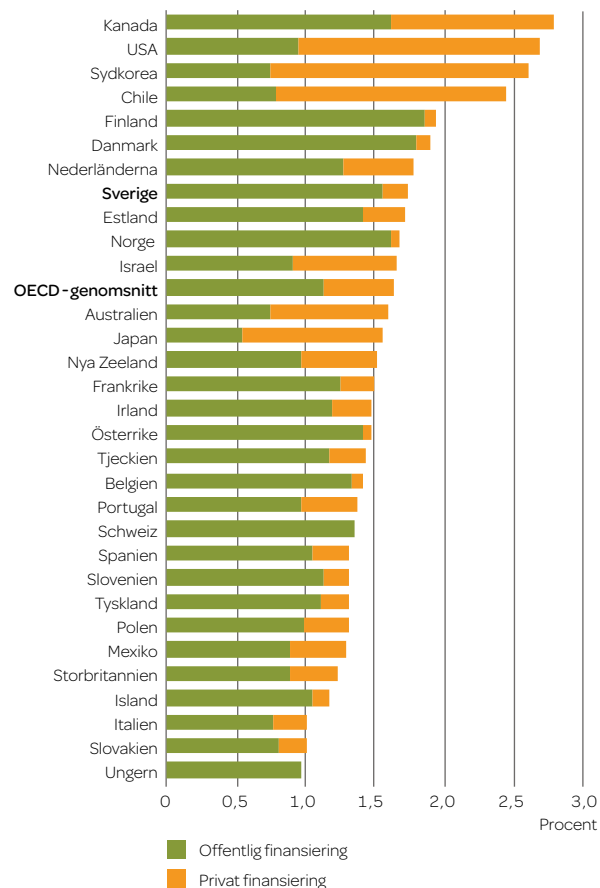
Bland övriga nordiska länder satsade Finland och Danmark 1,9 procent av sin BNP och Norge 1,7 procent. Man bör ha i åtanke att förändringar i satsningar på utbildning mätt som andel av BNP påverkas både av kostnadsutvecklingen och av BNP-utvecklingen. Norge och Sverige har exempelvis sedan 2008 haft en starkare

BNP-utveckling än Danmark och Finland, medan kostnaderna har ökat mer i de senare länderna.

Genom att studera exempelvis kostnaden per student kan man konstatera skillnader mellan länderna i utbildningssystemet. De två måtten som används av OECD i *Education at a Glance* och i denna analys för att mäta ländernas satsningar på utbildning kompletterar varandra. Att ett land avsätter en förhållandevis hög andel av BNP för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan sammanfaller ofta, men inte alltid, med en relativt hög kostnad per student. Ett exempel på två länder som är lika, men ändå väldigt olika, är USA och Sydkorea. Dessa två länder tillhör de som satsar högst andel av BNP på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan och merparten av finansieringen är privat. Men USA har den högsta kostnaden per student inom OECD, medan Sydkoreas kostnad per student är

Figur 95. Andel av BNP som satsas på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. Utbildningsanordnarnas kostnader för eftergymnasial utbildning (ISCED 5A, 5B och 6) och forskning inom högskolan som andel av BNP 2011 med finansiering från offentliga (inklusive finansiering från utlandet) respektive privata källor. Länderna har sorterats efter storleken på de totala satsningarna som andel av BNP. Uppgifterna för Schweiz och Ungern avser enbart offentliga medel. KÄLLA: TABELL B2.3, EAG 2014.

låg. Längre fram i kapitlet framgår att Sydkorea har högst andel högutbildade inom OECD, vilket innebär att Sydkorea satsar på massutbildning till relativt låg kostnad per student. Generellt finns det ett samband mellan stora satsningar som andel av BNP och hög utbildningsnivå, se *Befolkningens utbildningsnivå och ekonomiska satsningar inom OECD*, rapport 2015:2, UKÄ.

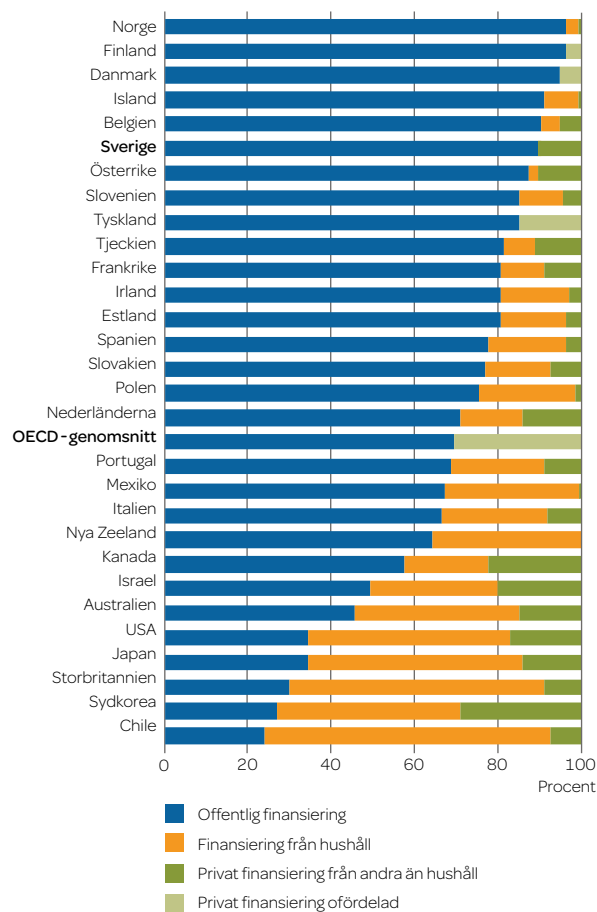
I de länder som satsar mest som andel av BNP utgörs merparten av satsningarna av privata medel. Ser man enbart till hur mycket offentliga resurser som satsas är det de nordiska länderna som satsar mest på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan.

Studieavgifter i många länder

I figur 2 såg vi att det finns stora skillnader mellan länderna i hur stor andel av finansieringen av eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan

Figur 96. Fördelning av finansieringen av utbildningsanordnarnas kostnader för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan i olika länder 2011.

Länderna har sorterats efter högst andel offentlig finansiering (i offentlig finansiering ingår också finansiering från utlandet). KÄLLA: TABELL B 3.1, EAG 2014.

som kommer från privata respektive offentliga källor. Av figur 3 framgår att merparten av den privata finansieringen utgörs av studieavgifter från hushållen, i synnerhet i Chile, Storbritannien, Japan, USA och Sydkorea. Intäkter från företag och andra privata finansiärer förekommer också, förmodligen både för utbildning och för forskning. I Sverige består lärosätenas intäkter från privata finansiärer huvudsakligen av forskningsbidrag från stiftelser och andra organisationer utan vinstsyfte.

Sverige satsar mycket i internationell jämförelse

Sverige tillhör de länder som har högst kostnad per student och en förhållandevis hög utbildningsnivå. Därtill kommer den absoluta merparten av finansieringen från offentliga källor och utbildningen är avgiftsfri för alla studenter utom de som kommer från länder utanför EU/EES och Schweiz. Sveriges satsningar på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan är alltså stora i internationell jämförelse.

